

МОНІТОРИНГ

ОСНОВНИХ ПОДІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

ЖОВТЕНЬ 2023

*Департамент стратегічного планування та
макроекономічного прогнозування*

ВСТУП. ЗАГАЛЬНА ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ

У жовтні 2023 р. продовжувалася позитивна динаміка ВВП (у розрахунку – до жовтня 2022 р.). З одного боку, висока врожайність у сільському господарстві й сприятлива погода, та, відповідно, високі темпи збирання врожаю, стабільна ситуація в енергетиці, робота тимчасового коридору для руху цивільних суден 3 та ДО портів Великої Одеси, достатня пропозиція товарів та послуг стимулювали динаміку ВВП. З іншого боку – значні руйнування інфраструктури та основних фондів, збереження суттєвих ризиків щодо безпеки, обмеження експортної логістики, повільне відновлення ринку праці, відсутність достатнього власного капіталу, а також доступних кредитних коштів продовжували негативно тиснути на ВВП. **Позитивні фактори у жовтні дещо переважили баланс впливу на ВВП і, враховуючи низьку статистичну базу порівняння жовтня 2022 р., за попередніми оперативними оцінками Мінекономіки у жовтні 2023 р. (порівняно з жовтнем 2022 р.) зростання ВВП прискорилося до 10,5% [$\pm 2\%$] (у жовтні 2022 р. падіння оцінено на рівні 31,5% [$\pm 2\%$]). В цілому за січень-жовтень 2023 р. зростання оцінюється на рівні 5,5% («мінус» 28,4% [$\pm 2\%$] за січень-жовтень 2022 р.).**

Без урахування міжнародної фінансової допомоги у жовтні 2023 р. порівняно з жовтнем 2022 р. **надходження до держбюджету зросли у 1,7 раза і становили 147,7 млрд грн** (у 1,1 раза у вересні 2023 р.) на фоні погравлення економічної активності. Витрати держбюджету збільшились на 24,5% і становили 290,4 млрд грн (у 1,5 раза відповідно). У жовтні дефіцит держбюджету становив 100,1 млрд грн (86,1 млрд грн у вересні 2023 р.). **З урахуванням міжнародної фінансової допомоги** за десять місяців 2023 р. доходи держбюджету в цілому становили 2206,2 млрд грн, видатки – 3115,9 млрд грн, дефіцит держбюджету становив 902,7 млрд грн або 24,9 млрд дол. США – 40,9% від загального обсягу доходів держбюджету (за десять місяців 2022 р. дефіцит держбюджету становив 640,5 млрд грн або 17,7 млрд дол. США – 47,9 % від загального обсягу доходів держбюджету).

Упродовж жовтня попри зростання середньоденного чистого попиту за безготівковими операціями клієнтів (на 11%) та середньоденного чистого попиту за власними операціями банків (на 24%) у цілому **ситуація на валютному ринку залишалася контрольованою**. З огляду на стійкий тренд щодо сповільнення темпів споживчої інфляції, накопичення значного рівня міжнародних резервів, відносну стабільність валютного ринку, НБУ ухвалив рішення щодо переходу з 03.10.2023 до керованої гнучкості обмінного курсу гривні. Для покриття різниці між попитом та пропозицією на валютному ринку (у т.ч. і через ситуативне збільшення попиту на валюту в перші дні роботи режиму керованої гнучкості обмінного курсу) **НБУ збільшив продаж валюти на міжбанківському ринку – від'ємне сальдо становило 3,34 млрд дол. США за місяць** (2,69 млрд дол. США у вересні, з початку року – «мінус» 22,6 млрд дол. США). Такі обсяги інтервенцій НБУ, а також витрати з погашення і обслуговування державного боргу в іноземній валюті значною мірою були компенсовані надходженнями від міжнародних партнерів (у жовтні на валютні рахунки Уряду в НБУ надійшло 3,31 млрд дол. США). Станом на кінець жовтня **міжнародні резерви**, за попередніми даними, **знизилися на 1,9% за місяць до 38,97 млрд дол. США** в еквіваленті (з початку року обсяг резервів зріс на 10,5 млрд дол. США або на 36,8%), але лишаються достатніми для забезпечення фінансування імпорту майбутнього періоду впродовж 5,2 місяця.

У жовтні очікувано прискорилося зростання споживчих цін – 0,8% за даними Держстату (після 0,5% у попередньому місяці). Але загалом річні темпи інфляції і далі сповільнювалися – 5,3% (7,1% у попередньому місяці). Наразі помірна **динаміка зростання споживчих цін, що є співставною із рівнем інфляції в деяких європейських країнах, чії економіки не зазнають шоків війни, є додатковим підтвердженням цілісності і стабільності функціонування вітчизняної економіки** (за даними Євростату у жовтні споживча інфляція в річному обчисленні в Угорщині становила 9,6%, Чехії – 9,5%, Румунії – 8,3%). Поточний інфляційний тренд та чинники, що його формують, свідчать про виправданість очікувань щодо стриманої інфляції із незначним її зростанням упродовж останніх місяців.

РОЗДІЛ 1: ВИРОБНИЦТВО

1.1 ЗАГАЛЬНА СИТУАЦІЯ, ОКРЕМІ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

ГОЛОВНЕ ВВП

У жовтні 2023 р. продовжувалася позитивна динаміка ВВП (у розрахунку – до жовтня 2022 р.)

Так, за попередніми оперативними оцінками Мінекономіки зростання ВВП у жовтні 2023 р. становило – 10,5% [±2%] (у жовтні 2022 р. падіння оцінено на рівні 31,5% [±2%]).

Довідково. За даними НБУ у жовтні 2023 р. бізнес стримано оцінив результати поточної діяльності своїх підприємств. Проте індекс очікувань ділової активності (ІОДА) був на значно вищому рівні, ніж у жовтні 2022 р., - 49,6 (порівняно з 44,9 у жовтні 2022 р. та 50,1 у вересні 2023 р.), зокрема найвищий показник у внутрішній торгівлі – зріс до 53 (48,9 та 53,3 відповідно) та у промисловості – 50 (45,8 та 50 відповідно), а у сфері послуг – до 47,2 (40 та 47,9 відповідно) та у будівництві – до 44,8 (38,2 та 50,6 відповідно).

У жовтні більшість ключових видів економічної діяльності характеризувалася позитивними результатами, що, окрім низької статистичної бази порівняння, пояснюється високою здатністю бізнесу пристосовуватись до нових викликів та допомогою з боку держави і міжнародних партнерів.

За основними секторами за нашими оцінками мали місце наступні тенденції:

✓ **у сільському господарстві** зростання обсягів врожаю всіх основних с/г культур, зокрема зернових, формувалося на тлі сприятливих агрометеорологічних умов упродовж періоду наливу та досягання. А також продовжувався збір технічних культур з аналогічно високими показниками врожайності та високими темпами цього збору.

Довідково. За даними Мінагрополітики станом на 02.11.2023 зернові культури зібрано на площі 9,3 млн га (станом на відповідну дату минулого року – 8 млн га) та намолочено 47,2 млн т (32,6 млн т відповідно) при урожайності 50,6 ц/га (40,7 ц/га відповідно).

✓ **у промисловості** поступове відновлення темпів виробництва в умовах збільшення сировинної бази з боку сільгоспвиробництва, необхідності поповнення запасів вугілля та газу для проходження зимового періоду, стабільної ситуації в енергетиці та інвестиційного попиту з боку бюджетної сфери;

✓ **у будівництві** зростання рушили такі чинники, як бюджетне фінансування, що, у першу чергу, направлене на екстрене відновлення пошкодженої інфраструктури внаслідок бойових дій та проведення капітальної відбудови на раніше звільнених територіях, а також на стимулювання попиту на іпотечні кредити завдяки впровадженню програми пільгового кредитування на первинному ринку житла;

✓ **у внутрішній торгівлі** зростання підтримувалось достатнім внутрішнім споживчим попитом і пропозицією товарів;

✓ **у транспорті динаміка показників залишалася помірною** в умовах роботи тимчасового коридору для руху цивільних суден 3 та ДО портів Великої Одеси, в той час як пасажирський транспорт – продовжував відновлення на високому рівні.

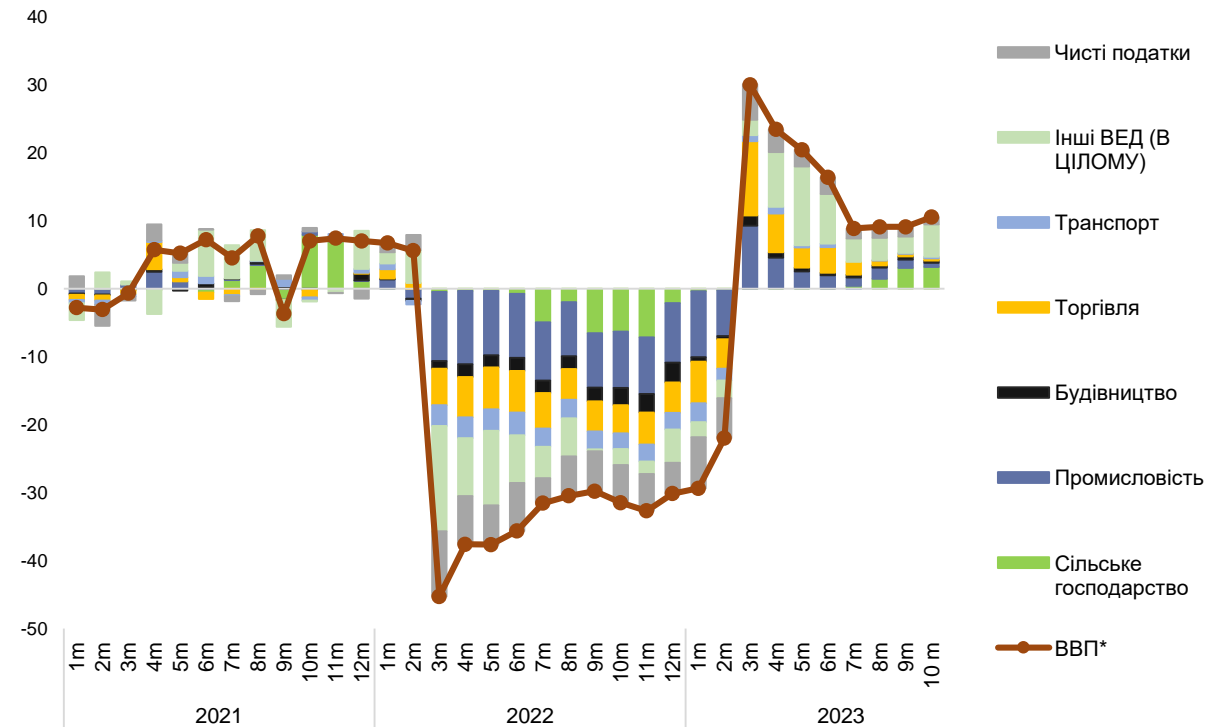
1.2 ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ (ОЦІНКА МІНЕКОНОМІКИ)

У жовтні 2023 р. порівняно з жовтнем 2022 р. за оцінкою Мінекономіки майже всі агреговані види економічної діяльності сформували позитивний внесок до загального обсягу ВВП.

Найбільш позитивний внесок у ВВП мала сфера послуг, зокрема сфера державного управління та оборони, фінансування якої є пріоритетним під час війни. Також сфера послуг є більш цифровізованою та маневреною у своїй діяльності, швидко адаптується до нових умов та потреб на ринках. Виробнича сфера, яка понесла суттєві збитки та руйнування під час війни, також додала позитивного внеску до ВВП, але меншого, ніж сфера послуг.

ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ УКРАЇНИ ТА РФ,
ПРИРІСТ (+) / ЗНИЖЕННЯ (-), % ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ
ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

ОЦІНКА ВНЕСКІВ ВДВ ОКРЕМИХ ВЕД (В.П.) У ДИНАМІКУ ВВП
(% ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ)

1.3 ПРОМИСЛОВІСТЬ

У промисловості у жовтні 2023 р. порівняно з жовтнем 2022 р. найбільше стимулювали зростання такі ВЕД як харчова промисловість, машинобудування та виробництво будівельних матеріалів в умовах збільшення сировинної бази з боку сільгоспвиробництва, а також реалізації проєктів відновлення, у добувній промисловості – з метою накопичення запасів вугілля і газу на зиму.

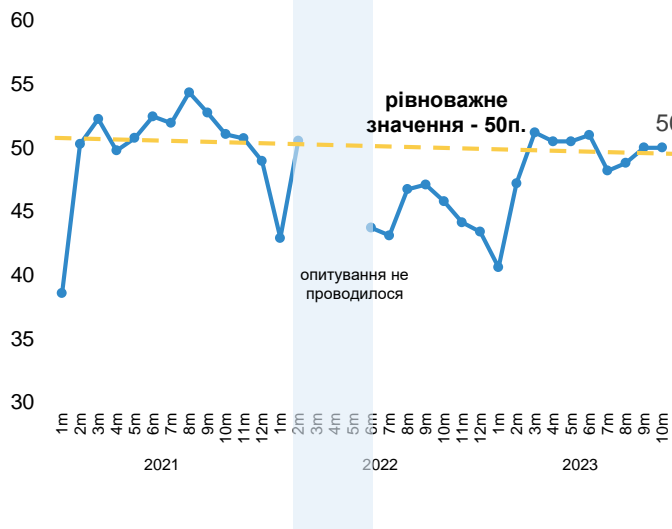
Також, в умовах війни та значного попиту відбувається значне зростання виробництва продукції ВПК, у т. ч. налагодження співпраці в цьому сегменті з британськими, німецькими та турецькими компаніями для посилення та відновлення потенціалу оборонних спроможностей України.

Довідково: Український військово-промисловий комплекс (ВПК) представив на міжнародній виставці озброєння та безпеки DSEI 2023 у Лондоні новітні зразки зброї, перевіреної в реальних бойових умовах.

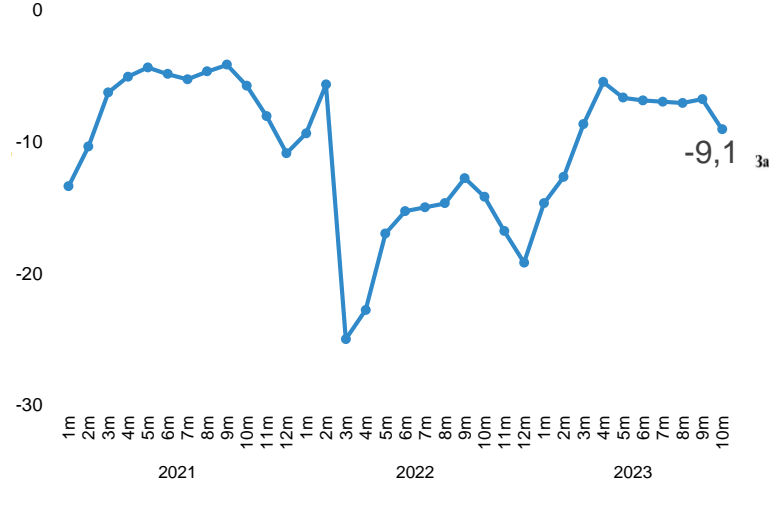
Найбільшим стримуючим фактором у жовтні залишався безпековий фактор, руйнування основних фондів окремих підприємств і критичної інфраструктури переважно на сході та півдні країни, логістичні обмеження.

Водночас, підприємства промисловості другий місяць поспіль не очікують змін економічних перспектив, у жовтні порівняно з вереснем – індекс очікувань ділової активності сфери промисловості за даними НБУ становив 50 п. (у вересні – 50 п. та у жовтні 2022 р. – 45,8 п.), за даними Держстату індикатор ділової впевненості в промисловості в жовтні становив мінус 9,1% (у вересні 2023 р. мінус 6,8%).

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СФЕРИ ПРОМИСЛОВОСТІ, ПУНКТИВ

ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНОСТІ В ПРОМИСЛОВОСТІ, %

1.3.1 ПІДВИДИ ПРОМИСЛОВОСТІ

У більшості основних ВЕД переробної промисловості у жовтні 2023 р. порівняно з жовтнем 2022 р. спостерігалось подальше відновлення виробничої активності. Зростання внутрішнього попиту з боку будівництва та машинобудування дало змогу підприємствам нарощувати обсяги виробництва будівельних матеріалів, гумових та пластмасових виробів, а також металургійної продукції, в тому числі продукції ВПК. Високі темпи зростання спостерігаються у харчовій промисловості, у т.ч. за рахунок збільшення виробництва олії (врожай соняшнику збільшився порівняно з 01.11.2022 на 26%).

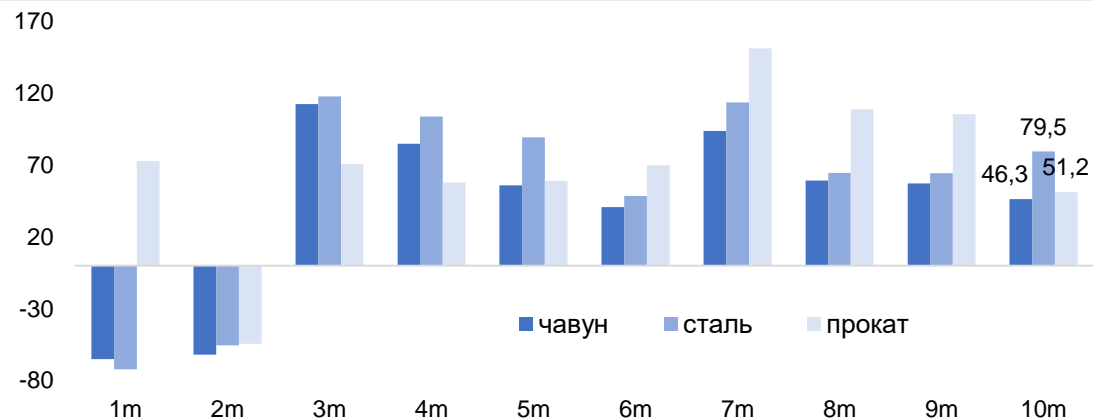
Високі темпи зростання окремих видів продукції спостерігаються у металургійному виробництві, у т.ч. на тлі низької статистичної бази порівняння та сталого енергоживлення.

Довідково. Металургійний комбінат «Запоріжсталь» за підсумками жовтня 2023 р. збільшив виробництво чавуну, сталі та прокату внаслідок виведення з режиму гарячої консервації доменної печі №2 та налагодженням режиму роботи трьох доменними печами.

За оцінкою «Всесвітньої асоціації сталі» (Worldsteel), за підсумками 9 міс. 2023 р. Україна зберігала 24 місце серед 64 країн-виробників сталі.

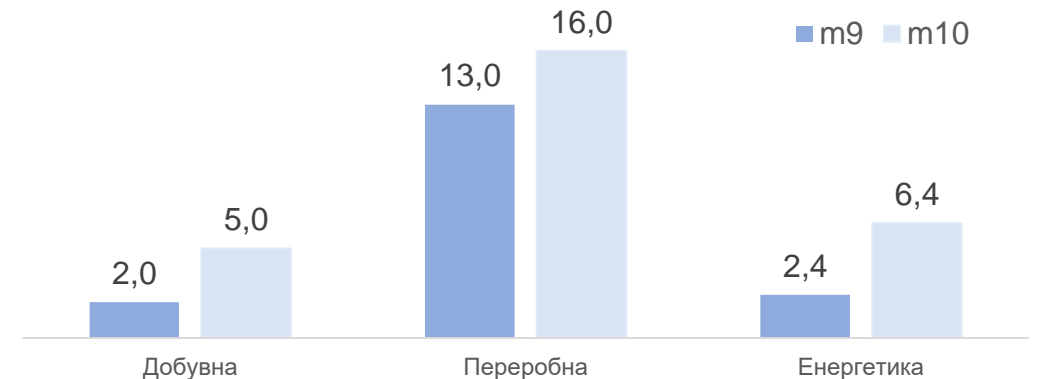
У жовтні спостерігалось зростання як виробництва так і споживання електроенергії на тлі низької статистичної бази жовтня 2022 р., коли енергосистема країни найбільше постраждала від ворожих обстрілів.

ВИРОБНИЦТВО ЧАВУНУ, СТАЛІ ТА ПРОКАТУ У 2023 Р., ЗМІНА,
% ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

Джерело: Укрметалургпром

ВДВ У 2023 Р., ЗМІНА, % ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ
ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

Джерело: Інститут економічних досліджень

1.4 СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Зважаючи на сезонний характер виробництва рослинницької продукції, із червня валова продукція с/г формується на основі даних щодо продукції рослинництва та тваринництва.

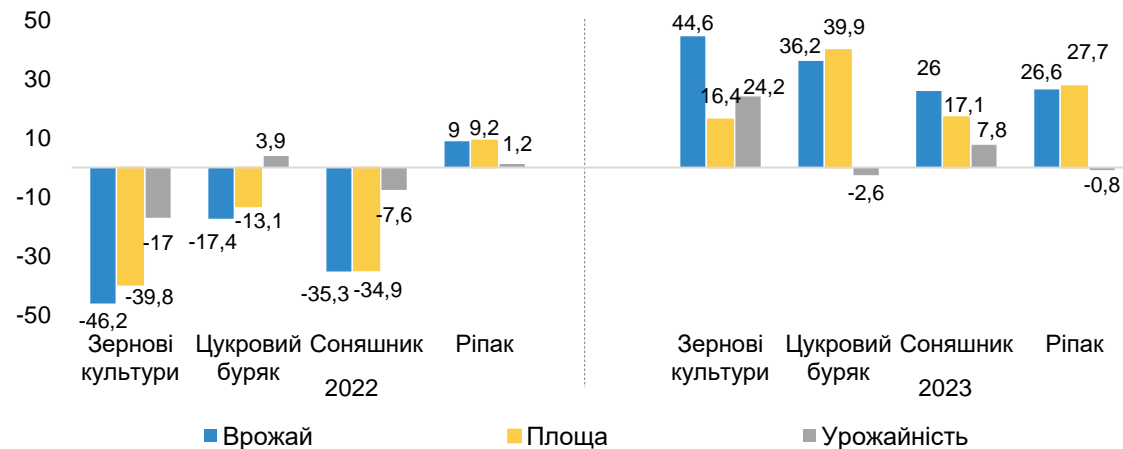
У жовтні у рослинництві спостерігалось зростання обсягів врожаю всіх основних с/г культур, що обумовлювалося високою врожайністю культур, яка була сформована за сприятливих агрометеорологічних умов упродовж періоду наливу та досягання. Також додатковим чинним було включення врожаю технічних культур, збір яких проходив швидкими темпами, зважаючи на переважання теплої та бездошової погоди.

Довідково. За даними Мінагрополітики станом на 02.11.2023 зернові культури зібрано на площі 9,3 млн га (станом на відповідну дату минулого року – 8 млн га) та намолочено 47,2 млн т (32,6 млн т відповідно) при урожайності 50,6 ц/га (40,7 ц/га відповідно). Водночас соняшнику зібрано 11,3 млн т (8 млн т відповідно), ріпаку – 4 млн т (3,2 млн т), сої – 4,6 млн т (3,1 млн т) та цукрового буряка – 8,7 млн т (6,4 млн т).

У тваринництві низька конкурентоспроможність на зовнішньому ринку (зокрема молочних продуктів), а також зростання цін на енергоносії та логістичні ускладнення стримували нарощування обсягів виробництва. Водночас, тривало поживлення виробничої діяльності у птахівництві на фоні поступового відновлення експорту продукції. Але це не дозволило повною мірою компенсувати вплив негативних чинників і досягти в тваринництві позитивних результатів.

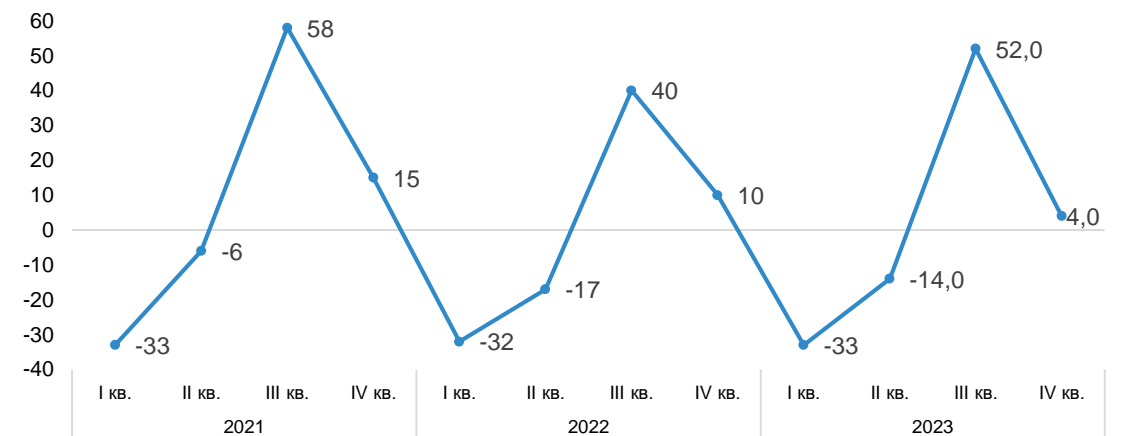
Довідково. За даними Держстату у IV кв. 2023 р. баланс очікувань зміни обсягу виробництва продукції с/г становив «плюс» 4 в.п. («плюс» 10 в.п. у IV кв. 2022 р.).

ВРОЖАЙ, ПЛОЩА ЗБОРУ ТА УРОЖАЙНІСТЬ ОСНОВНИХ С/Г КУЛЬТУР, ЗМІНА, % ДО ВІДПОВІДНОЇ ДАТИ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ (СТАНОМ НА 02.11)

Джерело: Держстат

ОЧІКУВАНІ ЗМІНИ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА С/Г ПРОДУКЦІЇ, % ДО ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ОПИТАНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Джерело: Мінагрополітики, розрахунки Мінекономіки

1.5 БУДІВНИЦТВО

У жовтні 2023 р. (у розрахунку до жовтня 2022 р.) у будівельній сфері продовжувалося зростання обсягів виконаних будівельних робіт, зважаючи на активне бюджетне фінансування (у першу чергу, воно було спрямоване на екстрене відновлення пошкодженої інфраструктури внаслідок бойових дій та проведення капітальної відбудови на раніше звільнених територіях), а також іпотечне кредитування, що поступово стимулює житлове будівництво.

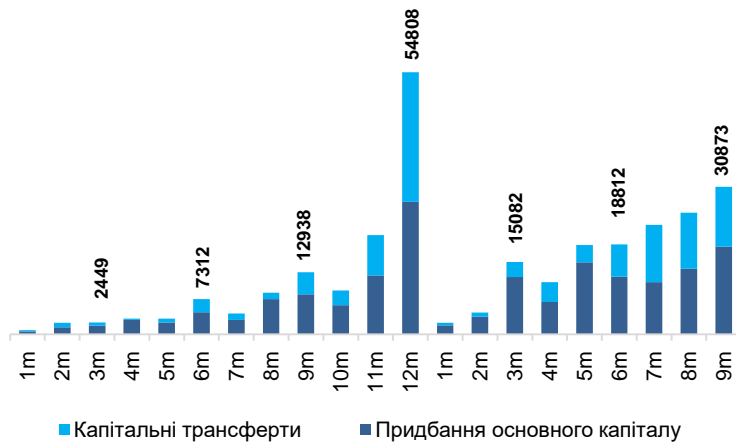
У комплексі з відновленням інфраструктурних об'єктів проводилися роботи з відбудови соціальних та житлових пошкоджених будівель, що є необхідним для стимулювання економічної діяльності та забезпечення повноцінного життя громадян.

Довідково. За даними Мінреінтеграції за рік пільгову іпотеку за програмою «Оселя отримали понад 4 тис. родин на суму, що перевищила 6 млрд гривень <http://surl.li/mwstg>. У межах програми «Відновлення українцям вже виплачено 1,5 млрд грн на відбудову житла, яке було пошкоджено через російські обстріли. Виплати вже отримали понад 20 тис. людей. <http://surl.li/mwvew>

Також, з метою підтримки дорожнього покриття у належному стані активно проводився ремонт на дорогах державного і місцевого значення, а також здійснювалося відновлення та будівництво пошкоджених та зруйнованих мостів. Додатковим чинником для активного проведення будівельних робіт виступали сприятливі погодні умови, які в цьому році є, переважно, непритаманними для осені.

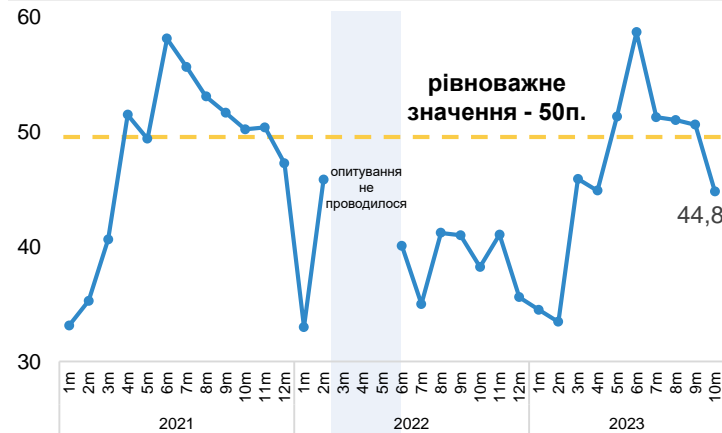
Довідково. За даними НБУ індекс очікувань ділової активності у жовтні 2023 р. становив 44,8 п. (38,2 п. у жовтні 2022 р. та 51 п. у вересні 2023 р.), що зумовлено нетипово теплими та бездощовими погодними умовами та зростанням бюджетного фінансування будівництва/відновлення житла та інфраструктури. За даними Держстату індикатор ділової впевненості в будівництві у IV кв. 2023 р. становив «мінус» 42,6% («мінус» 44,8% у III кв. 2023 р.).

КАПІТАЛЬНІ ВИДАТКИ ЗВЕДЕНОГО
БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ У 2022-2023 РР,
ЩОМІСЯЧНО, МЛН ГРИВЕНЬ

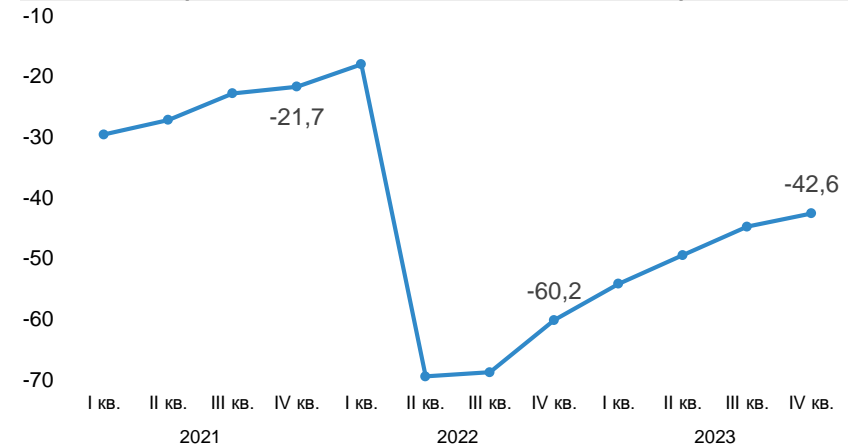
Джерело: Держказначейство, розрахунки Мінекономіки

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ
СФЕРИ БУДІВНИЦТВА, ПУНКТИВ

Джерело: НБУ

ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНОСТІ
В БУДІВНИЦТВІ, % ДО ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ
ОПИТАНИХ ПІДПРИЄМСТВ
(ДАНІ СЕЗОННО СКОРИГОВАНІ)

Джерело: Держстат

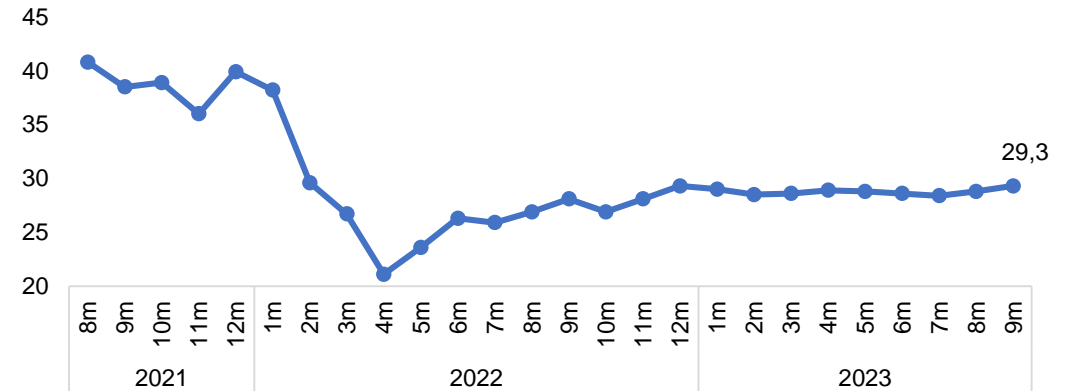
1.6 СФЕРА ВНУТРІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Внутрішня торгівля у жовтні продовжувала відновлюватися завдяки здатності швидко пристосовуватися до роботи під час війни за рахунок налагодження ланцюгів постачання товарів, достатньому споживчому попиту та пропозиції товарів.

Довідково. За даними НБУ підприємства торгівлі залишаються найоптимістичнішими серед інших секторів, восьмий місяць поспіль позитивно оцінивши результати своєї діяльності, завдяки достатньому споживчому попиту і пропозиції товарів та сповільненню інфляції. У жовтні секторальний індекс становив 53 п. (у вересні – 53,3 п.) За розрахунками Мінекономіки на базі даних порталу work.ua середня номінальна зарплата за вакансіями у жовтні 2023 р. порівняно з жовтнем 2022 р. зросла на 19,7% до 17104 грн, а середня зарплата за резюме зросла на 13,5% до 18119 гривень.

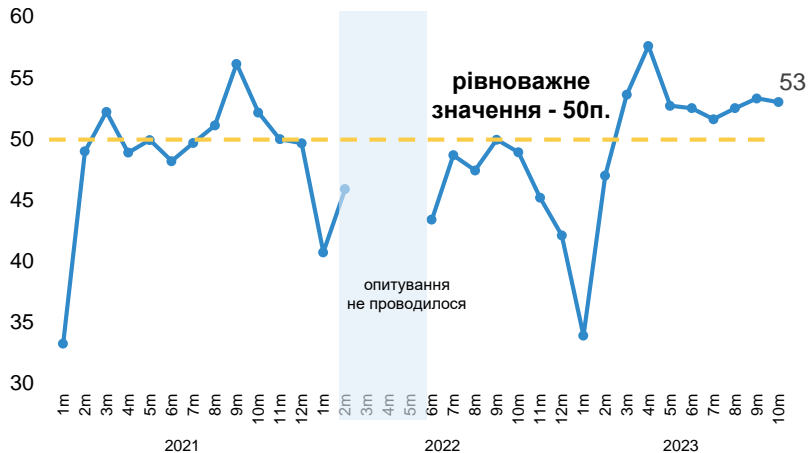
Поряд з тим, за даними Держстату у IV кв. 2023 р. спостерігається зниження індикатора ділової впевненості у роздрібній торгівлі до «плюс» 4,7% порівняно із «плюс» 8,2% у IV кв. 2022 р. через очікування зменшення замовлень та скорочення кількості працівників.

ІНДЕКС САМОПОЧУТТЯ РІТЕЙЛУ (RWBI) В УКРАЇНІ, ПУНКТИВ

Довідка. Індекс самопочуття ритейлу (Retail Well-Being Index — скорочено RWBI) розроблено в 2020 р. УРТЦ, який дозволяє в динаміці відстежувати рівень самопочуття ритейлу, враховуючі такі показники, як відвідуваність ТЦ, вакантність площ в ТЦ та рівень ставок оренди. В пілотному режимі RWBI відстежується з серпня 2021 р.

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СФЕРИ ТОРГІВЛІ, ПУНКТИВ

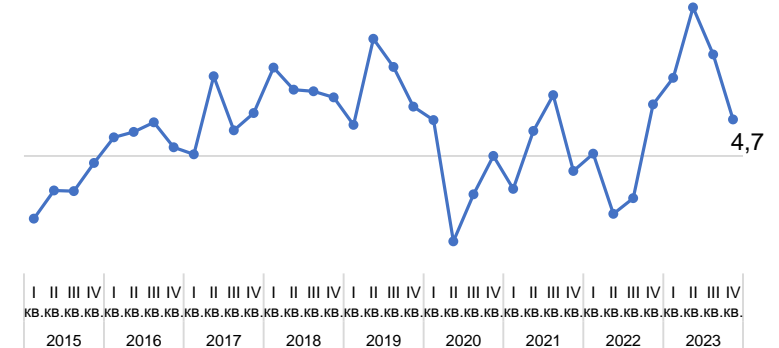
Джерело: НБУ

ДИНАМІКА ІНДЕКСУ СПОЖИВЧИХ НАСТРОЇВ В УКРАЇНІ (ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ 16+)

Джерело: GfK Group, Info Sapiens

ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНОСТІ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ, % (ДАНИ СЕЗОННО СКОРИГОВАНІ)

Джерело: Держстат

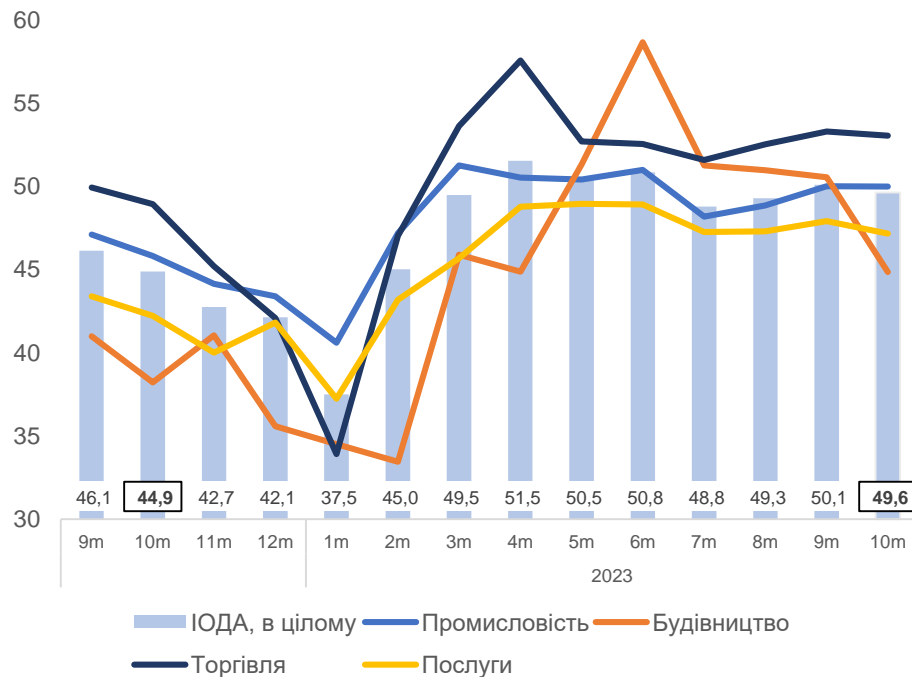
1.7 СТАН БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

За даними НБУ у жовтні 2023 р. бізнес стримано оцінив результати поточної діяльності своїх підприємств. Проте індекс очікувань ділової активності (ІОДА) був на значно вищому рівні, ніж у жовтні 2022 р., – 49,6 (порівняно з 44,9 у жовтні 2022 р. та 50,1 у вересні 2023 р.).

Відповідно до дослідження стану МСБ в Україні (за даними Advanter Group за результатами роботи бізнесу у відповідності до планів їх роботи) упродовж січня-червня 2023 р. **у 24,4% підприємств результати роботи відповідають очікуванням, у 8% підприємств перевищені очікування та 1,4% підприємств суттєво перевищені очікування.** Водночас, **у 53,4% підприємств результати роботи нижче або суттєво нижче за очікувані показники, а 12,8% підприємств фактично припинили свою діяльність.**

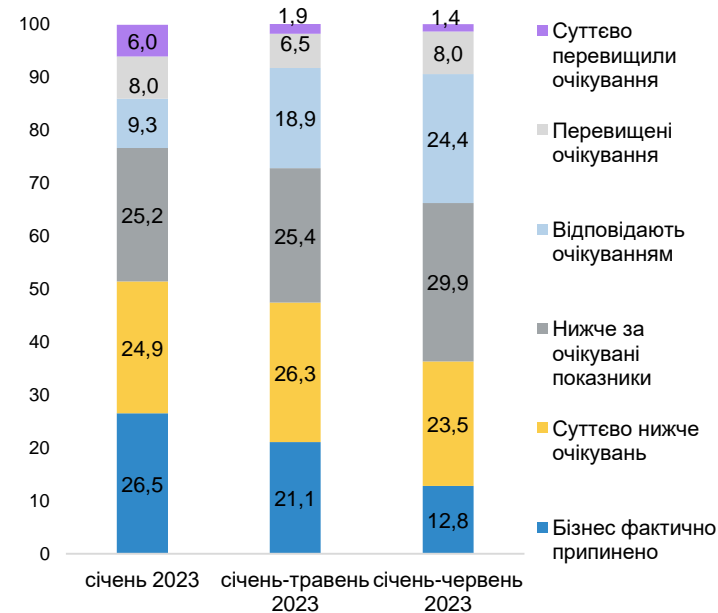
За даними Держстату індикатор економічних настроїв (сезонно скоригований) у IV кв. 2023 р. становив «плюс» 5,6% («мінус» 7,5% у IV кв. 2022 р.).

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ,
В ЦІЛОМУ ПО УКРАЇНІ

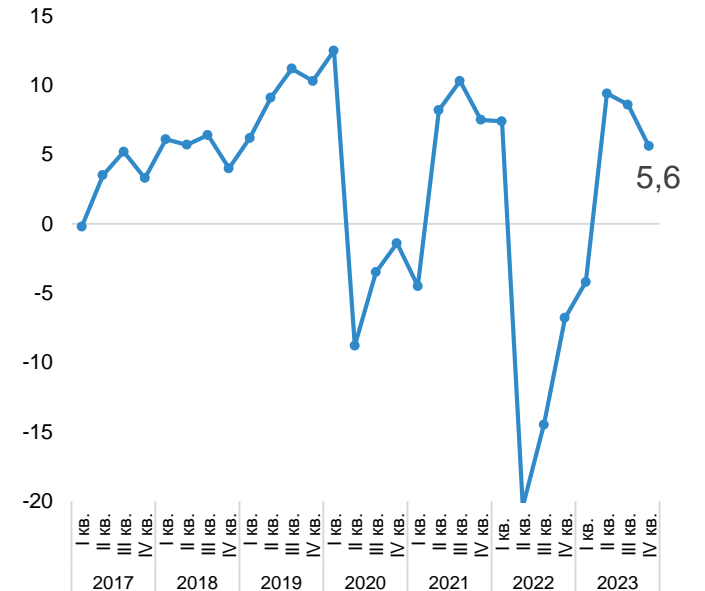
Джерело: НБУ

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ БІЗНЕСУ У
ВІДПОВІДНОСТІ ДО ПЛАНІВ ЇХ РОБОТИ, %

Джерело: Advanter Group

ІНДИКАТОР ЕКОНОМІЧНИХ НАСТРОЇВ, %
(ДАНІ СЕЗОННО СКОРИГОВАНІ)

Джерело: Держстат

РОЗДІЛ 2: ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

2.1 ЕКСПОРТ

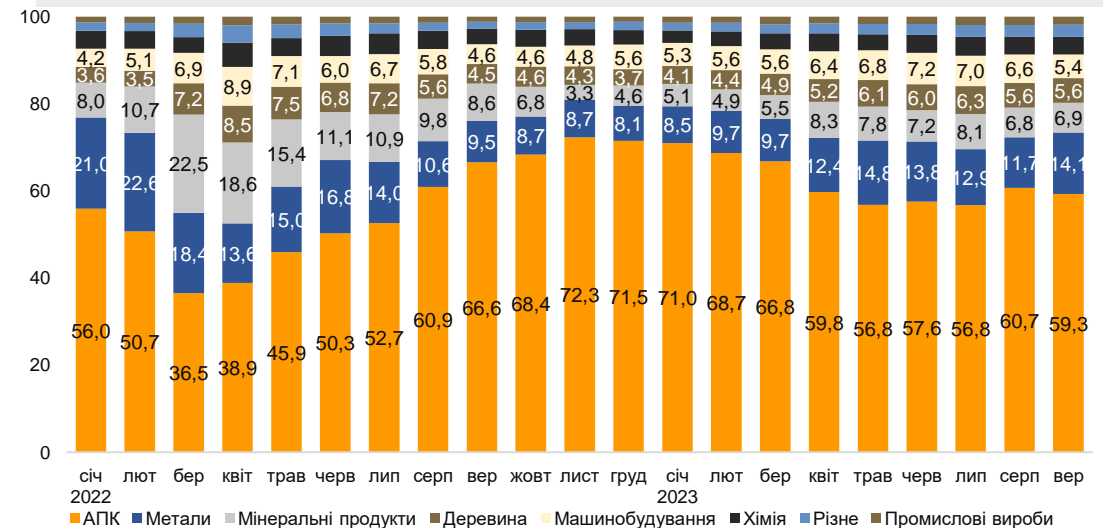
У 2023 р. спостерігалась цілеспрямована дестабілізація ситуації з інспектування суден у Чорному морі з боку рф, зокрема, через блокування інспекції суден в Босфорі та реєстрації нових суден до «Зернової ініціативи», що зумовило зниження обсягів експорту агропродукції через порти «Одеса», «Південний», «Чорноморськ». **А вже у липні рф загалом вийшла з «зернової угоди».** І хоча наразі, як альтернативу «зеленому коридору», Україна власними зусиллями створила «тимчасовий зерновий коридор», ризикованість транспортування (ризик обстрілу морських суден та портової інфраструктури з боку рф) не дозволяє повноцінно реалізовувати експортний потенціал. Через зазначене вище та продовження дії негативних факторів 2022 року, зокрема, логістичні обмеження, втрату окремих експортоорієнтованих підприємств через руйнацію/пошкодження та окупацію рф, звуження економічної діяльності виробничого сектору, призупинення експорту електроенергії, а також запровадження країнами-сусідами заборони імпорту українського зерна з травня 2023 року, у **січні-вересні 2023 р.** спостерігалась **негативна динаміка експорту товарів** (за розрахунками Мінекономіки на базі попередніх даних НБУ **зменшення вартісних обсягів експорту товарів склало 15,2%** порівняно з січнем-вереснем 2022 р., у т.ч. у вересні 2023 р. – зменшення на 35,9% порівняно з вереснем 2022 р.). Найбільшого негативного внеску до динаміки експорту товарів порівняно з січнем-вереснем 2022 р. додали такі агреговані групи, як «Чорні й кольорові метали та вироби з них» та «Мінеральні продукти». Єдиною групою, за якою зафіксований позитивний внесок до динаміки експорту, були товари за агрегованою групою «Продовольчі товари та сировина для їх виробництва».

Експорт товарів і послуг за січень-вересень 2023 р. зменшився на 11,3% порівняно з січнем-вереснем 2022 р. і становив 37,9 млрд дол. США (у тому числі у вересні 2023 р. зменшення на 27,8% порівняно з вереснем 2022 р.).

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США

СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, У % ДО ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ

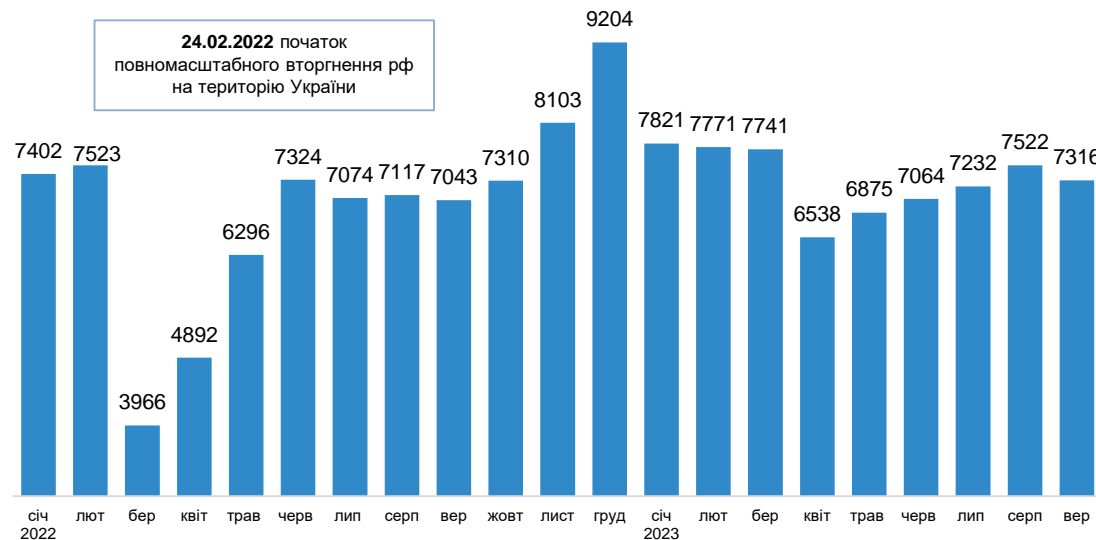

2.2 ІМПОРТ

Імпорт товарів продемонстрував позитивну динаміку – відбулося **збільшення вартісних обсягів у січні-вересні 2023 р.** порівняно з січнем-вереснем 2022 р. **на 19,2%**, у т.ч. у вересні 2023 р. – зростання на 16,7% порівняно з вереснем 2022 р. Загалом **імпорт товарів та послуг збільшився на 12,4%** відповідно (у т.ч. у вересні 2023 р. – зростання на 3,9% порівняно з вереснем 2022 р.), зважаючи і на зменшення імпорту послуг на 1,3% (у вересні 2023 р. порівняно з вереснем 2022 р. спостерігалось зменшення імпорту послуг на 20%) і становив 65,9 млрд дол. США. У структурі імпорту послуг імпорт подорожей у січні-вересні 2023 р. становив 71,7% (враховуючи міграційну ситуацію в країні) (у січні-вересні 2022 р. – 71,7% відповідно).

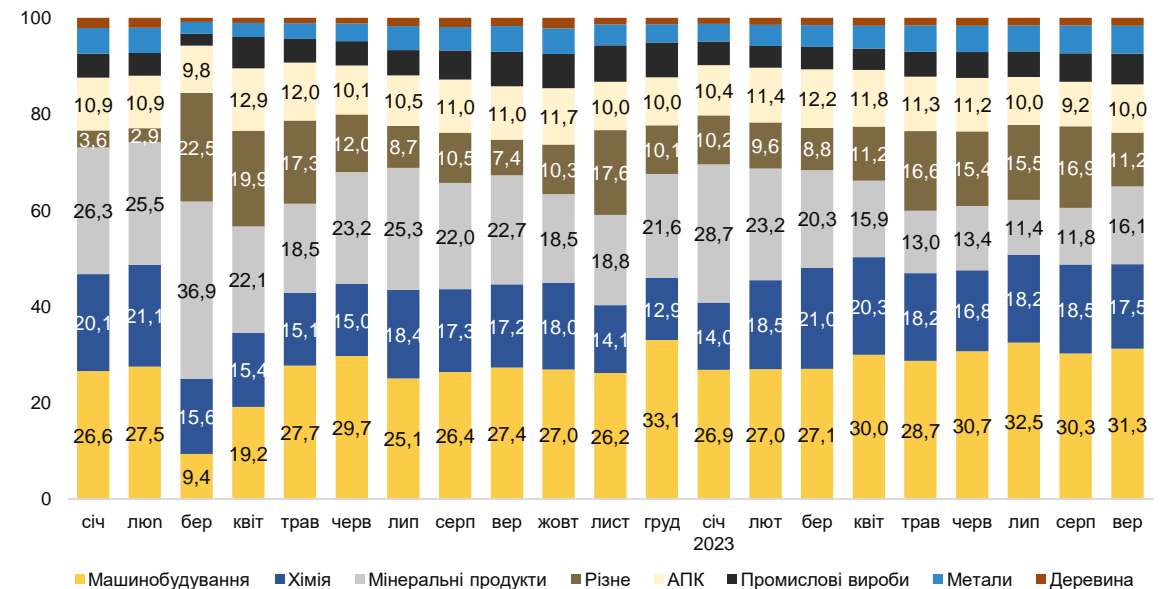
Найбільшого позитивного внеску до динаміки імпорту товарів у січні-вересні 2023 р. порівняно з січнем-вереснем 2022 р. додали наступні агреговані групи товарів: «Машини, устаткування, транспортні засоби та прилади», «Різне (з урахуванням неформальної торгівлі)», «Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості». Єдиною групою товарів, за якою зафіксований негативний внесок до динаміки імпорту товарів були товари за агрегованою групою «Мінеральні продукти».

ІМПОРТ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США

Джерело: НБУ

СТРУКТУРА ІМПОРТУ ТОВАРІВ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, У % ДО ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ІМПОРТУ ТОВАРІВ

Джерело: НБУ, розрахунки Мінекономіки

2.3 ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у січні-вересні 2023 р. оцінено у 3 млрд дол. США (у січні-вересні 2022 р. – чистий приплив у 41 млн дол. США), у тому числі:

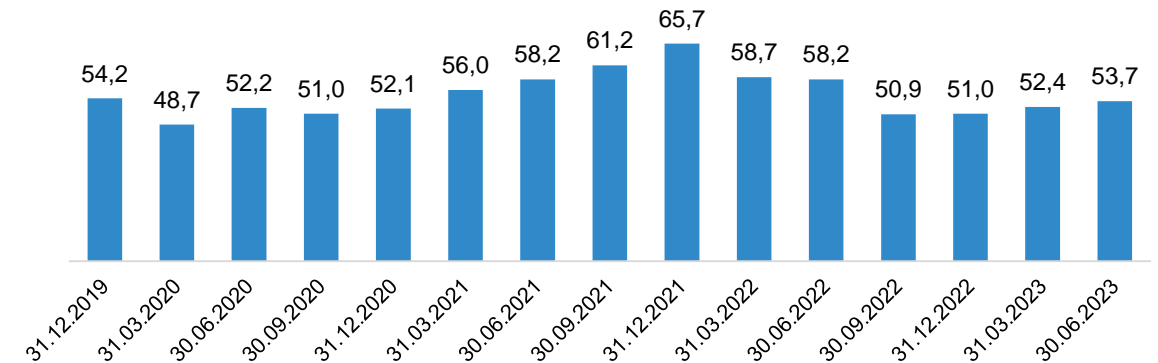
- ✓ реінвестування доходів – 2,4 млрд дол. США (у січні-вересні 2022 року реінвестування доходів – 315 млн дол. США);
- ✓ чистий приплив акціонерного капіталу (крім реінвестування доходів) – 369 млн дол. США (у січні-вересні 2022 року – 184 млн дол. США);
- ✓ чисті залучення за борговими інструментами – 423 млн дол. США (у січні-вересні 2022 року чисті погашення становило 473 млн дол. США).

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ У 2022-2023 РОКАХ
(«+» ПРИПЛИВ/«-» ВІДПЛИВ), ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США

Джерело: НБУ

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ
(СТАНОМ НА ЗВІТНУ ДАТУ), ЩОКВАРТАЛЬНО, МЛРД ДОЛ. США

Джерело: НБУ

РОЗДІЛ 3: ЦІНИ

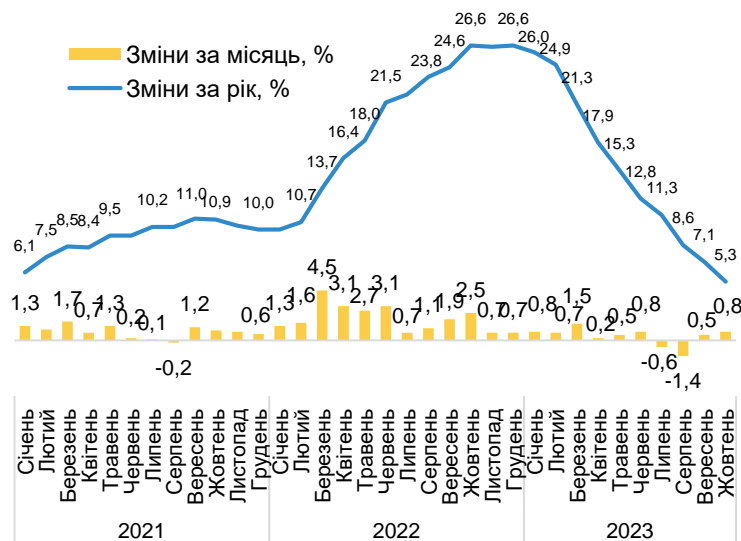
3.1 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ

У жовтні очікувано прискорилося зростання споживчих цін – **0,8%** за даними Держстату (після 0,5% у попередньому місяці). Загалом темп зростання цін з початку року (3,8%) відповідає найбільш спокійним, з точки зору інфляції, рокам мирного часу, а в річному вимірі (5,3%) він досяг найнижчого рівня за останні 3 роки (попереднього разу нижчою за це значення інфляція була в грудні 2020 року, коли річний показник становив 5%). Тобто, незважаючи на тимчасову втрату окупованої території, суттєві руйнування внаслідок війни основних фондів та перманентну загрозу ракетного терору, економіка України працює як цілісний механізм. І помірна динаміка зростання споживчих цін, що є порівняно близькою до динаміки інфляції в деяких європейських країнах, чиї економіки не зазнають жодних шоків війни, і надалі є додатковим підтвердженням цього.

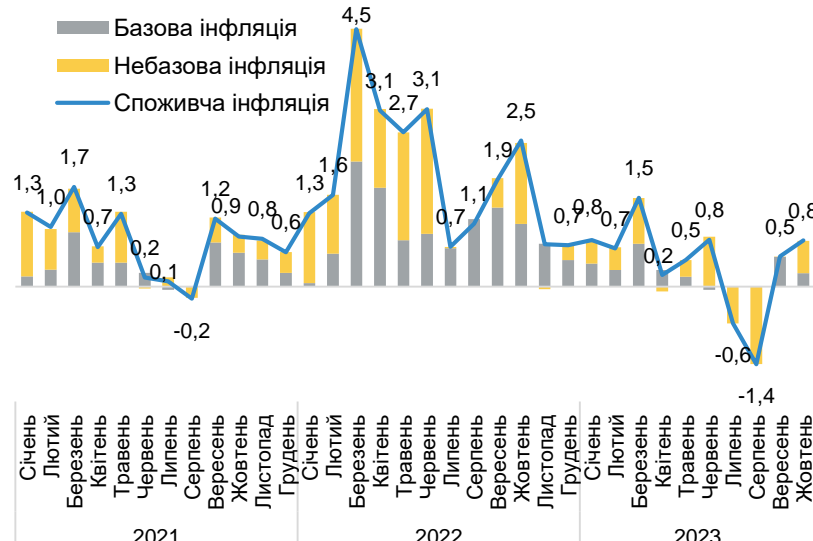
Жовтнєве зростання цін є результатом: по-перше, очікуваного завершення цьогорічного сезону продовольчої дефляції, передусім на овочі, на фоні зростання вартості як зберігання, так і транспортування; по-друге, – продовження підвищення вартості палива та мастил.

Водночас, і далі стримуючими чинниками залишалися: відносна курсова стійкість гривні з огляду на стабільно вузькі межі коливання курсу гривні (навіть після переходу від фіксованого до режиму керованої гнучкості); незмінний контроль за ціновою ситуацією з боку держави (у т.ч. і намагання максимально послабити тиск цін на населення шляхом утримання стабільними переважної більшості житлово-комунальних тарифів) та певна стриманість населення у споживанні в умовах війни. Частково збільшували пропозицію в окремих сегментах ринку індивідуальні обмеження експорту агропродукції сусідніми європейськими країнами, що сприяло зниженню цін. Поточний інфляційний тренд та чинники, що його формують, свідчать про виправданість очікувань щодо стриманої інфляції із незначним її зростанням упродовж останніх місяців.

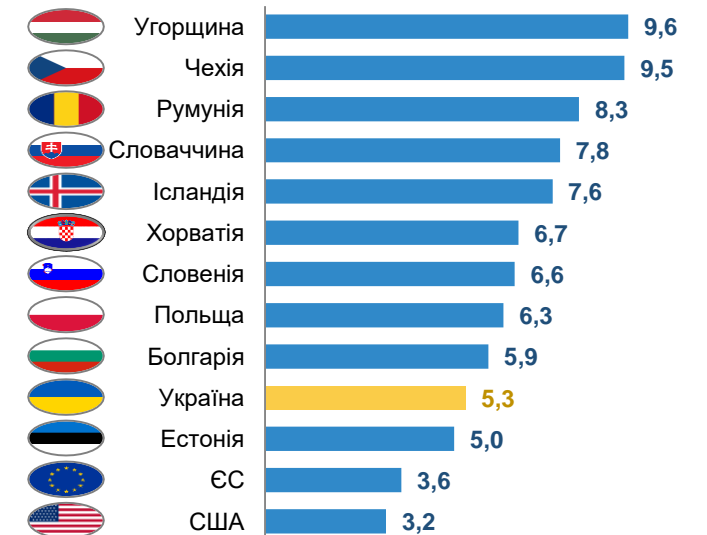
СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ

БАЗОВА ТА НЕБАЗОВА ІНФЛЯЦІЯ

ЗМІНИ (ГАРМОНІЗОВАНИХ) СПОЖИВЧИХ ЦІН
ДЕЯКИХ КРАЇН ТА УКРАЇНИ У ЖОВТНІ 23,
% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ

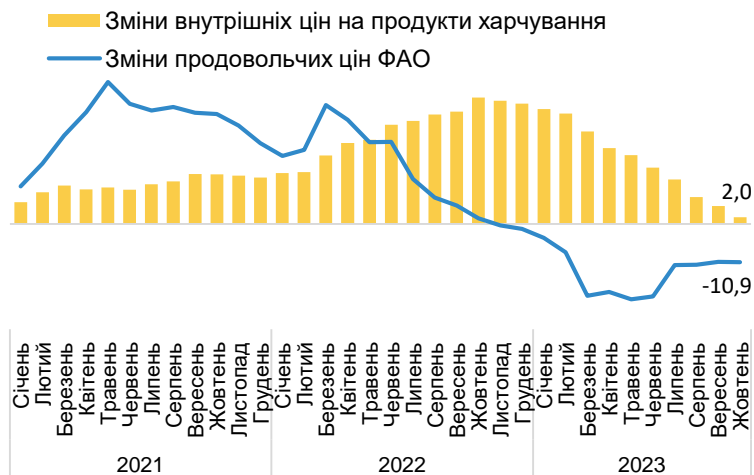
3.2 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (продовольчий ринок)

У жовтні очікувано майже завершився цьогорічний сезон продовольчої дефляції передусім на овочі. У підсумку зростання цін на продукти харчування становило 1%, що сформувало внесок до загальної споживчої інфляції на рівні 0,4 в.п. В цілому на продовольчому ринку серед товарів, за якими Держстат проводить статистичне спостереження, кількість позицій, за якими ціни зростали, збільшилася (переважно це продукти з високим ступенем промислової обробки, хоча найвагоміші внески були сформовані, насамперед, сирими продуктами).

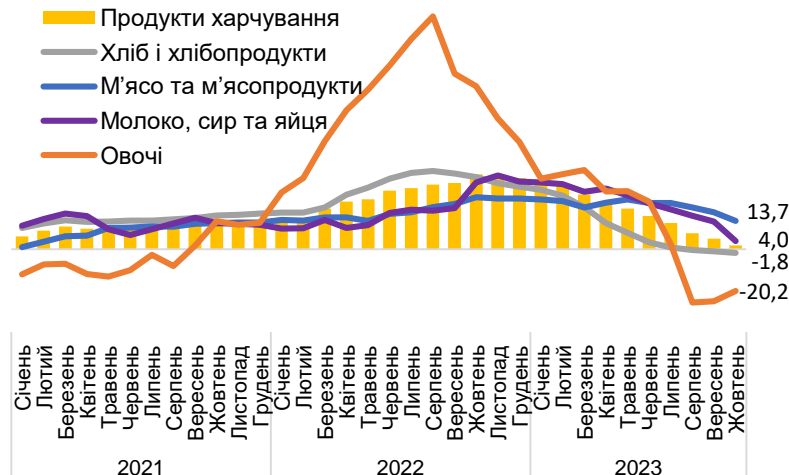
Серед чинників, що стимулювали інфляцію, у цій групі товарів були:

- підвищення вартості як зберігання, так і транспортування продукції, що, передусім, вплинуло на ціни на овочевому ринку;
- збереження високої витратності на фоні подальшого подорожчання, хоч і меншими темпами, енергоносіїв та ускладнення ситуації в транспортній галузі, у т.ч. через обмеження руху деякими країнами-сусідами;
- пожвавлення попиту, що відображається в зростанні показників торгівлі;
- стримані темпи відновлення виробництва окремих секторів АПК, зокрема тваринництва.

**ЗМІНИ ЦІН НА ПРОДОВОЛЬСТВО,
% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ**

**ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН НА ПРОДУКТИ
ХАРЧУВАННЯ, % У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ**

**ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН У ЖОВТНІ`23
ЗА ОСНОВНИМИ ГРУПАМИ ПРОДОВОЛЬЧИХ
ТОВАРІВ, %**

3.3 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (непродовольчий ринок)

Упродовж жовтня на непродовольчому ринку зростання цін уповільнилося, переважно за рахунок стабілізації цін на одяг та взуття після сезонного сплеску у вересні. Також сповільнення зростання цін спостерігалось на фармацевтичну продукцію, меблі для кухні, книжки та ін. Більш ніж у півтора раза зросла частка товарів (за якими Держстат проводить статистичне спостереження), ціни на які знизились, зокрема на пральні машини, обігрівачі, бойлери, невеликі електричні побутові прилади, посуд, товари для підтримання чистоти, транспортні засоби, мобільні телефони, телевізори, ноутбуки, планшети тощо.

Крім того, уповільнилося зростання цін на паливо та мастила, на фоні відновлення зниження світових цін на енергоносії в жовтні.

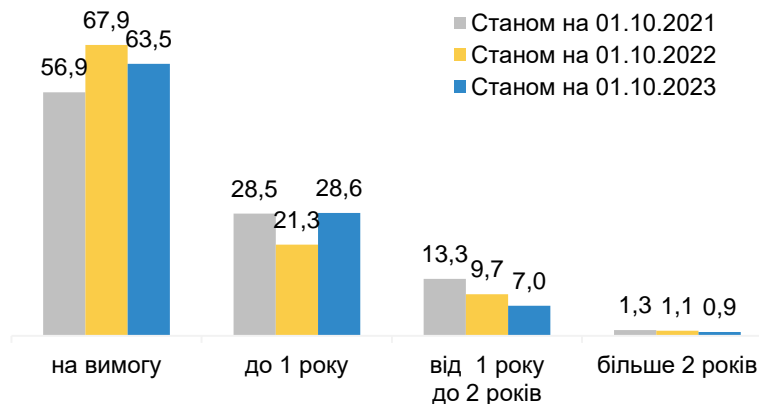
Серед чинників, що стримували інфляцію були:

- відносна курсова стійкість гривні з огляду на стабільно вузькі межі коливання курсу гривні, навіть після переходу від фіксованого до режиму керованої гнучкості;
- налагоджена система стосунків із партнерами, які забезпечують безперебійне постачання в Україну відповідної продукції.

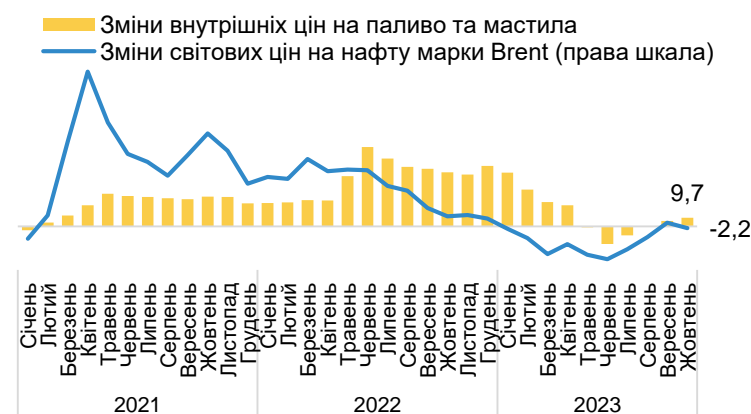
ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН У ЖОВТНІ '23 ЗА ОСНОВНИМИ ГРУПАМИ НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ, %

СТРОКОВА СТРУКТУРА ДЕПОЗИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ, %

ЗМІНИ ЦІН НА ПАЛЬНЕ, % У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ

3.4 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (послуги)

Упродовж жовтня, на фоні стабільності тарифів на житлово-комунальні послуги, які контролює держава, решта тарифів на інші послуги в переважній більшості й далі зростали. При цьому, частка таких послуг дещо скоротилася порівняно з вереснем. Водночас частка послуг, на які тарифи прискорили своє зростання, залишається вагомю. Зокрема більшими темпами підвищувалася вартість послуг з утримання та ремонту житла (електриків, сантехніків), медичні послуги, харчування поза домом, страхування тощо.

Основними чинниками, що підтримували зростання цін (тарифів), були:

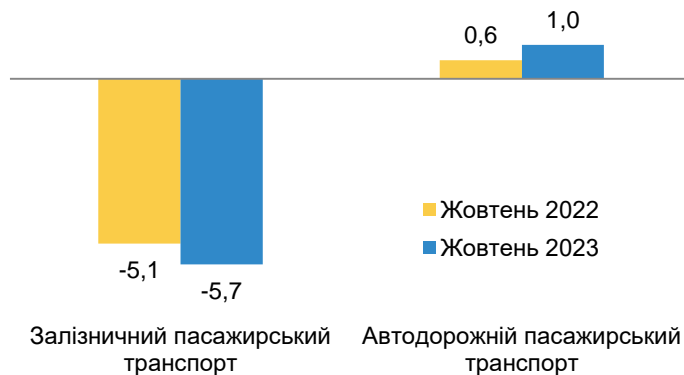
- намагання компенсувати раніше понесені збитки;
- ресурсні обмеження;
- посилення очікувань щодо зростання закупівельних цін на витратні матеріали.

Довідково. Згідно зі щомісячними опитуваннями підприємств України, проведеного НБУ (жовтень 2023), підприємства сфери послуг вчергове негативно оцінили результати своєї діяльності, зважаючи на подорожчання пального, проблеми з логістикою та стриманий споживчий попит.

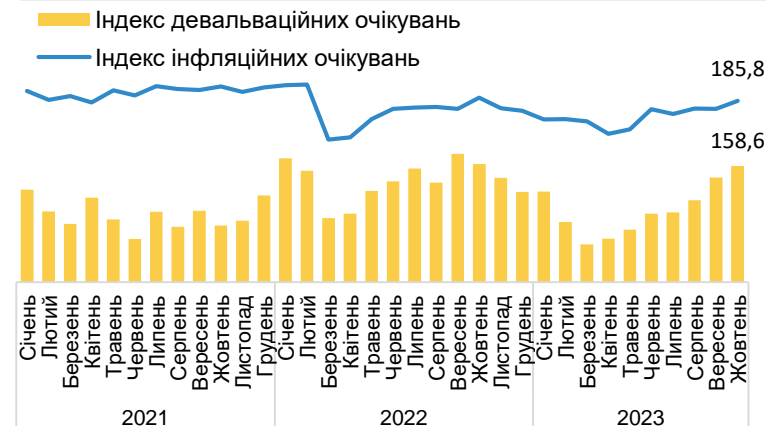
ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН У ЖОВТНІ`23 ЗА ОСНОВНИМИ ГРУПАМИ ПОСЛУГ, %

ТРАНСПОРТНІ ПОСЛУГИ, % ЗА МІСЯЦЬ

ІНДЕКСИ ІНФЛЯЦІЙНИХ ТА ДЕВАЛЬВАЦІЙНИХ ОЧІКУВАНЬ, ПУНКТИВ

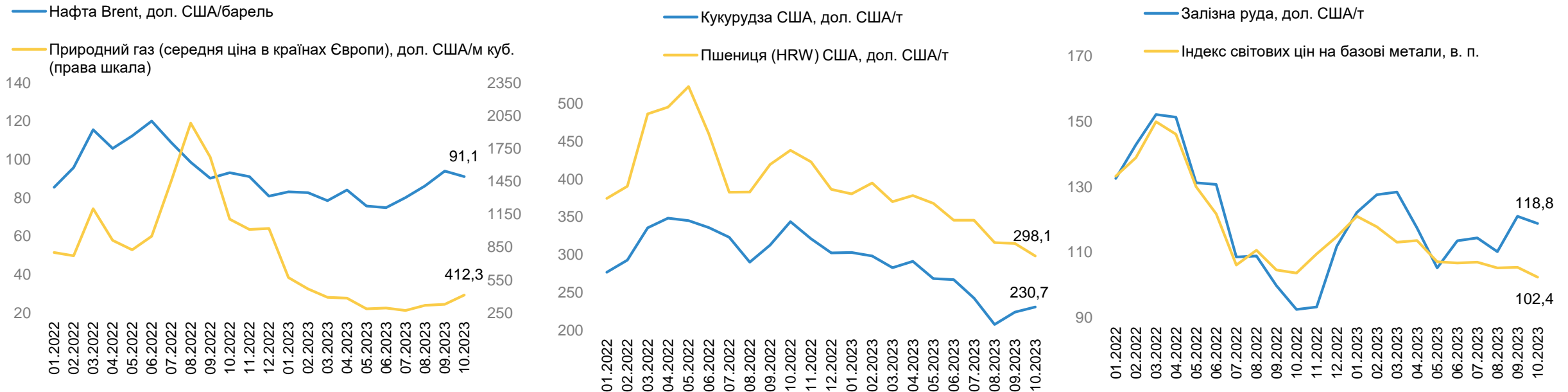

3.5 ЦІНОВІ ПОКАЗНИКИ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ

За даними Світового банку, **середні ціни** у жовтні 2023 р. порівняно з цінами за жовтень 2022 р. **на світових ринках майже за всіма товарними групами**, окрім цін на залізні руди, **продовжують скорочуватися**.

Довідково. Середні ціни у жовтні 2023 р. порівняно з цінами за жовтень 2022 р. на світових ринках найбільше скоротилися на природний газ – на 62,7%, кукурудзу – на 32,9%, пшеницю – на 29,4%, нафту – на 2,2%, базові метали – на 1,2%, тоді як на залізну руду зросли на 28,3%. Середня ціна на природний газ в країнах Європи у жовтні 2023 р. скоротилася до 412,3 дол.США/тис.м³ порівняно з 1104,3 дол.США/тис.м³ у жовтні 2022 р. (у серпні 2022 р. спостерігалася рекордна ціна - 1982,2 дол. США / тис. м³).

ОСНОВНІ ЦІНИ НА ТОВАРНИХ РИНКАХ НА НАФТУ ТА ПРИРОДНИЙ ГАЗ, КУКУРУДЗА ТА ПШЕНИЦЯ, ЗАЛІЗНА РУДА ТА ІНДЕКС СВІТОВИХ ЦІН НА БАЗОВІ МЕТАЛИ, У СЕРЕДНЬОМУ ЗА МІСЯЦЬ

РОЗДІЛ 4: МІГРАЦІЯ. РИНОК ПРАЦІ

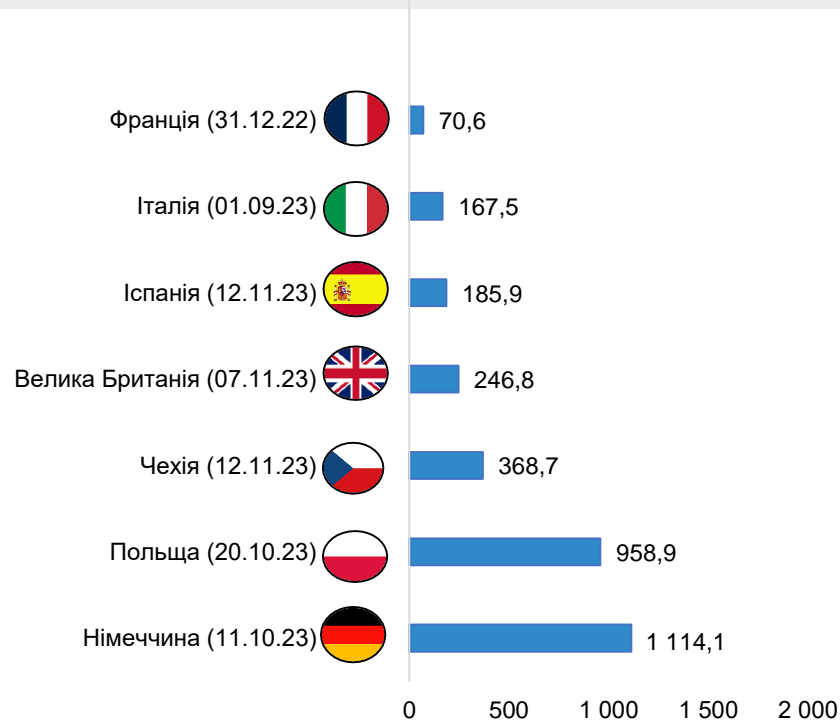

4.1 МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ

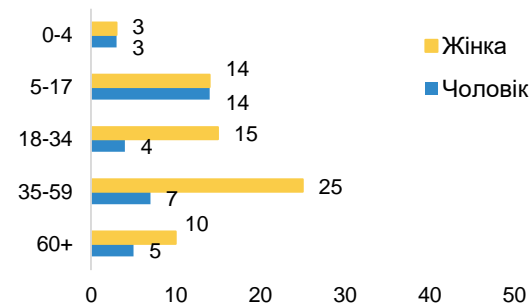
За даними Агентства ООН у справах біженців станом на 14.11.2023 було зафіксовано в усьому світі 6,288 млн біженців з України (5,895 млн біженців зафіксовано в Європі і 0,392 млн за межами Європи (станом на 14.10.2023)).

Агентством ООН у справах біженців на основі 45 073 інтерв'ю були здійснені опитування, які проводилися на прикордонних пунктах і транспортних вузлах, приймальних і транзитних центрах, місцях збору і пунктах допомоги у великих містах. **Дане опитування було проведено упродовж періоду з жовтня 2022 р. по 30 жовтня 2023 року.** 99% респондентів є громадянами України, більшість складають жінки (84%), з вищим рівнем освіти – 78%, середній вік респондентів складав 46 років.

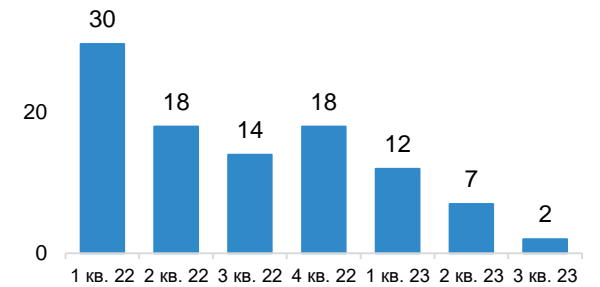
БІЖЕНЦІ З УКРАЇНИ ЗАФІКСОВАНИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ, ТИС. ОСІБ (СТАНОМ НА ВІДПОВІДНУ ДАТУ)

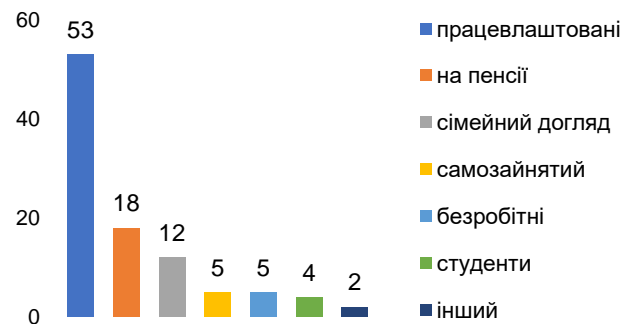
СТАТЕВО-ВІКОВА КАТЕГОРІЯ БІЖЕНЦІВ*, %

ПЕРІОД ВІЇЗДУ З УКРАЇНИ*, %

ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДО ВІЇЗДУ З УКРАЇНИ*, %

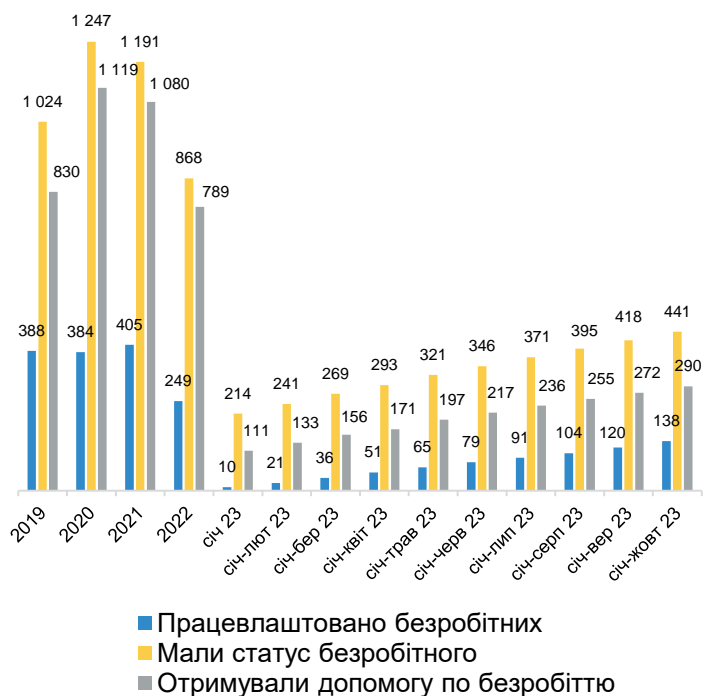
ПОТОЧНА ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ В КРАЇНІ ПЕРЕБУВАННЯ*, %

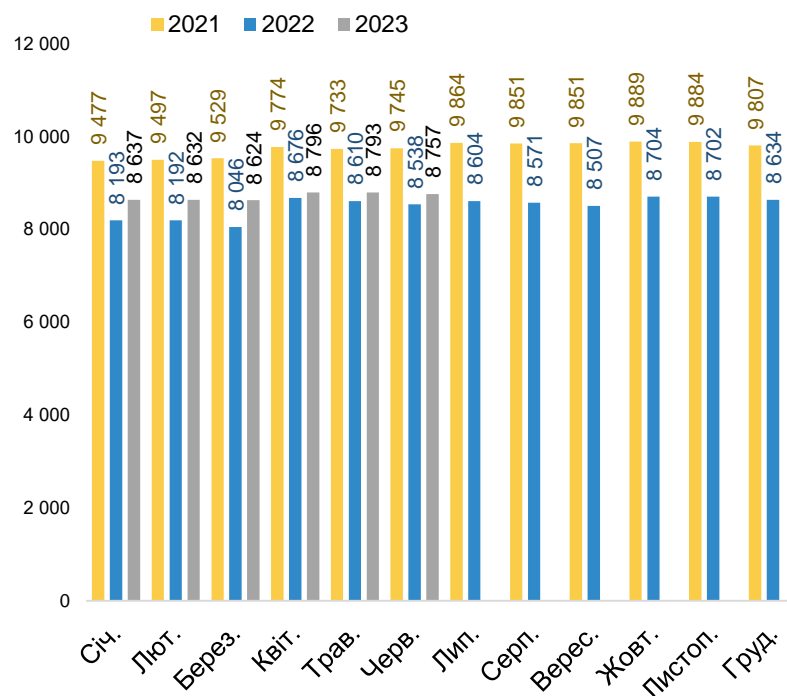
4.2 РИНОК ПРАЦІ

В умовах військового стану економічна активність підприємств залишалася низькою. Поряд з тим, як у 2022 р., так і у першій половині 2023 р. спостерігалось зменшення кількості зареєстрованих безробітних, враховуючи продовження міграційних процесів, мобілізації до лав ЗСУ (такі категорії осіб припиняють реєстрацію як безробітні). Водночас, починаючи з квітня 2022 р., спостерігалось відновлення кількості застрахованих осіб, проте їх кількість станом на червень 2023 р. так і не досягла довоєнного рівня, що загалом негативно вплинуло на показники ринку праці.

ПОКАЗНИКИ РИНКУ ПРАЦІ,
ТИС. ОСІБ
(ПРОТЯГОМ ПЕРІОДУ)

КІЛЬКІСТЬ ЗАСТРАХОВАНИХ ОСІБ
(НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ), ТИС. ОСІБ

СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ШТАТНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ, ГРН

